

■ PREGLED ČINJENICA

Bregzit

Vladimir Međak

Predsednik Istraživačkog foruma
Evropskog pokreta u Srbiji

Građani Ujedinjenog Kraljevstva su 23. juna 2016. godine na drugom referendumu o izlasku iz EU (prvi je održan 1975.) odlučili da je došao trenutak da UK izađe iz članstva Evropske unije. Time je pokrenut proces suprotan razrađenom i poznatom procesu proširenja EU, koji je karakterisao EU od 1973. godine i ulaska upravo UK u članstvo tadašnje EEZ. Tako su stvoreni uslovi za primenu člana 50 Ugovora o Evropskoj uniji, koji je definisao proceduru izlaska iz EU. Posle 43 godine zajedničkog života, nakon što je premijerka UK Tereza Mej 29. marta 2017. podnela obaveštenje Evropskom savetu da UK napušta EU, pokrenut je veoma zahtevan, skup i složen proces izlaska države članice iz EU. Procedura izlaska iz EU traje 2 godine i završiće se 29. marta 2019.

Ovaj period od dve godine je predviđen za rešavanje pitanja nastalih raskidanjem saveza i za regulisanje budućih odnosa nakon izlaska UK, a pre svega trgovine robama i uslugama. Inače trgovina robama i uslugama između EU i UK na godišnjem nivou dostiže cifru od preko 700 milijardi €, sa velikim suficitom na strani EU u trgovini robama i velikim suficitom na strani UK u trgovini uslugama.

Predviđeno je da se pregovori vode u dve faze. U prvoj fazi strane bi dogovorile uslove razlaza, da bi, kad se približe dogovoru, prešli na drugu fazu, u kojoj bi dogovorili sporazum o odnosima nakon izlaska UK iz EU.

Strane se trenutno nalaze pri kraju prve faze pregovora.

Tri tačke čine suštinu pregovora u prvoj fazi. Prva i najvažnija je regulisanje pitanja granice između Republike Irske i Severne Irske. Izlaskom iz EU to postaje spoljna granica EU koja mora biti obezbeđena u skladu sa pravilima Šengena (poput granice Srbije sa Mađarskom ili Hrvatskom). Rešavanje pitanja i de facto ukidanje te granice je suština postignutog mirovnog sporazuma iz

1998. godine kojim je omogućeno da preko 40000 ljudi svaki dan nesmetano prelazi granicu. Potrebno je naći rešenje da ta granica bude što je moguće propustljivija kako se ne bi doveo u pitanje mirovni proces. To je tačka oko koje ima najmanje spora dve strane

Druga tačka je pitanje prava građana EU koji legalno žive u UK i obrnuto. Procena je da oko tri miliona građana EU legalno živi u UK i da oko dva miliona građana UK legalno živi u EU. Razlika je što su građani UK obično penzioneri a građani EU radnici iz istočne Evrope. Strane su blizu dogovora da se stečena prava ne smeju narušavati. Sa druge strane, jedna od osnovnih tačaka u kampanji za izlazak UK iz EU je bila želja za smanjenjem broja radnika iz EU. Budući da je zadržavanje stečenih prava jedan od osnovnih zahteva EU, može se smatrati da je dogovor o ovom pitanju, uslov EU za prelazak u drugu fazu pregovora.

Treća tačka, oko koje je do sada bilo dosta sporenja jeste pitanje ispunjavanje finansijskih obaveza do 2020. godine koje je UK preuzelo kao članica EU. UK nije ni jednog trenutka dovodila u pitanje da će izmiriti obaveze koje je preuzelo, ali je došlo do ozbiljnog neslaganja koje sve obaveze treba uzeti u obzir. Dok npr. nije bilo spora oko iznosa kontribucije UK u budžet EU od oko 18 milijardi evra godišnje, postoji spor oko npr dugovanja za penzije službenika iz UK koji će nastaviti da ih primaju od institucija EU u kojima su ostvarili pravo na penziju. Tu dolazi do velikih razmimoilaženja dve strane koji variraju od ponude UK od 20 milijardi evra do zahteva nekih iz EU u iznosu od 100 milijardi evra. Poslednja ponuda UK od 21. novembra je da taj iznos bude oko 45 milijardi evra, kako bi se prešlo na drugu fazu pregovora o trgovini. Ovo govori u prilog da se strane bliže nivou kada će moći da kažu da se vidi kraj pregovora u prvoj fazi, kako bi mogli da pređu u drugu fazu pregovora o trgovini, tokom koje će finalizovati dogovore iz prve faze.

Cilj obe strane jeste da se postigne dogovor do 29. marta 2019. kad nastupa automatski prekid članstva UK. Ukoliko se dogovor ne postigne, UK izlazi bez dogovora i prelazi na režim trgovine sa EU kakav imaju sve članice Svetske trgovinske organizacije a koje nemaju sporazum o trgovini sa EU, poput Meksika ili Južne Afrike. Na irskom ostrvu bi bila uspostavljena spoljna granica EU, a status državljana dve strane bi ostao nedefinisan.

EVROPA
za
MENE

Pregled činjenica je napisan u okviru projekta Evropa za mene. Projekat finansira Evropska unija. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost autora i ne može ni na koji način predstavljati viđenja Evropske unije.

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II • Beograd • Srbija • www.emins.org • www.twitter.com/EvropskiPokret

Evropski pokret u Srbiji je nezavisna i neprofitna organizacija civilnog društva koja se bavi istraživanjem, podučavanjem i zagovaranjem evropskih integracija.